
Milczenie w teatrze

Samuela Becketta

i

Tadeusza Różewicza

**Dissertationes Laudatissimae
Universitas Gedanensis**

Joanna Lisiewicz

Milczenie w teatrze

Samuela Becketta

i

Tadeusza Różewicza

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2017

Recenzenci
prof. dr hab. Ewa Wąchocka
dr hab. Wojciech Owczarski, prof. UG

Redaktor Wydawnictwa
Anna Herzog-Grzybowska

Projekt okładki i stron tytułowych
Karolina Zarychta

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków Rektora Uniwersytetu Gdańskiego
w ramach konkursu na wyróżniające się prace doktorskie
oraz z działalności statutowej Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-542-8

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

***Oleńce,
aby robiła w życiu to, co kocha***

„Najpiękniejszym krajobrazem są zamknięte usta”

Tadeusz Różewicz

Święta Anna z fresku w katedrze w Faras (VIII w.). Reprodukacja tego fresku znajdowała się na biurku Tadeusza Różewicza. Wizerunek świętej był inspiracją dla poety. Święta Anna stale przypominała, by ważyć słowa i nie pozwolić, by mówienie zdominowało milczenie.

Spis treści

Wprowadzenie	11
------------------------	----

LOGOS, MILCZENIE, KOMUNIKACJA

Logos w drodze do samopoznania – aspekty filozoficzne	15
Beckett i Różewicz wobec kryzysu znaczenia.	30
Samuel Beckett – Tadeusz Różewicz miejsca wspólne, miejsca osobne	39

Mówi, kto milczy

Wybrane aspekty etyki i estetyki milczenia w dramacie

Dramat jako dokument ludzkich dziejów i obraz kondycji ludzkiej	51
W stronę dramatu poetyckiego	57
Redukcja, czyli budowanie przez ujmowanie	68

Teatr milczenia

Przestrzenie niewyraźności w dramacie

Bohater w potrzasku, czyli czego nie słycać za otwartymi drzwiami	73
Milczę, więc jestem. Krappa droga do nie-poznania.	86
Milczenie słów. Mowa obrazów. <i>Stara kobieta wysiaduje</i>	98
Winnie i Willie albo zmilczeć czy zagadać świat?	116

Milczenie na scenie
Pozawerbalne środki ekspresji w teatrze

Tadeusz Różewicz gra milczenie. Prolog do pozawerbalnych środków ekspresji w teatrze w trzech obrazach	125
W świetle mroku, czyli o <i>Pułapce</i> Tadeusza Różewicza, Jerzego Jarockiego i Jerzego Grzegorzewskiego	130
Usta milczą, dusza śpiewa. <i>Szczęśliwe dni</i> Samuela Becketta, Antoniego Libery, André Hübner-Ochodlo	157
Zakończenie	181
Bibliografia	185
Podziękowania	191
Indeks osobowy	193